

Литература

1. Худолій О.М. Вплив різних режимів виконання вправ на зміну термінового тренувального ефекту (ТТЕ) занять у юних гімнастів // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2005. - №1. – С.61-63.
2. Худолій О.М. Основи методики викладання гімнастики: Навч. посібник. В 2-х частинах. – 3-є вид., випр. і доп. – Харків: «ОВС», 2004. – Ч.1. – 414 с.
3. Озолин Э.С. Психология – фактор, определяющий успех в спорте (по страницам зарубежной печати) // Теория и практика физической культуры. – 2004. – №11. – С.26-41.
5. Глядя С.А., Старов М.А., Батыгин Ю.В. Стань сильным: Учебно-методическое пособие по основам пауэрлифтинга. – Харьков: «К-Центр», 2000. – 108 с.
6. Шейко Б.И. Пауэрлифтинг. (настольная книга пауэрлифтера). – Москва: Типография «Новости», 2005. – 544 с.

Калько А.Т.,

магістрантка,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет,

Україна, м. Харків

АНАЛІЗ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Педагогіка (грец. *παιδαγωγική* – майстерність виховання) – наука про спеціально організовану, цілеспрямовану та систематичну діяльність з формування людини – про зміст, форми та методи виховання, освіти та навчання.

Предмет педагогіки – цілісний педагогічний процес спрямований на розвиток та формування особистості в умовах її виховання, навчання та освіти. Об'єкт педагогіки – виховання як свідомо та цілеспрямовано здійснюваний

процес. Об'єктом педагогіки виступають ті явища, які обумовлюють розвиток індивіда в процесі цілеспрямованої діяльності суспільства. Основними категоріями педагогіки є формування особистості, виховання, освіта та навчання. Під формуванням особистості мають на увазі процес розвитку людини як залежно від цілеспрямованих впливів, так і різноманітних впливів навколишнього середовища. У сучасній педагогіці перша група дій на людину часто позначається терміном «інтенціональне виховання», друга – «функціональне виховання».

Педагогічна технологія – це сукупність форм, методів, способів, прийомів, навчальних та виховних засобів, які системно використовуються в освітньому процесі, на основі декларованих педагогічних та психолого-педагогічних установок.

Соціалізація людини – процес перетворення людської істоти на суспільний індивід, утвердження її як особистості, залучення до суспільного життя як активної, дієвої сили.

Пошук шляхів удосконалення якості підготовки фахівців примушує навчальні заклади переглядати не лише зміст освіти й навчання, а й технологію освітнього процесу. Розробка нових методик викладання, прийомів і засобів навчання, створення нових форм організації навчального процесу відкриває значні можливості для впровадження науково-технічного прогресу в нові технології навчання.

Технологія навчання – це спосіб реалізації змісту навчання, передбаченого навчальними програмами, який вміщує в себе систему форм, методів і засобів навчання, завдяки чому забезпечується найбільш ефективне досягнення тих або інших сформульованих цілей.

Одним з факторів, що визначають специфіку та зміст підготовки фахівців, є структура професійної діяльності. Для виявлення особливостей підготовки інженерів-педагогів докладніше можна розглянути професійну діяльність та її структуру.

Інженерно-педагогічна діяльність – інтеграційна діяльність, що включає в себе психолого-педагогічний, інженерно-технічний та виробничо-технологічний компоненти. Основною її метою виступає навчання професії та професійний розвиток учнів. Узагальнений об'єкт цієї діяльності – процес професійного розвитку людини.

У ході інженерно-педагогічної діяльності функціонують два типи відносин:

- суб'єктно-об'єктні, обумовлені відносинами педагога до засобу і предмету педагогічного впливу;
- суб'єктно-суб'єктні відносини, що виникають між педагогом і учнями в процесі педагогічної взаємодії.

У педагогічній дії є два рівнозначні суб'єкти за змістовною сутністю – Людина і Людина. Вони мають створювати один одному відчуття спокою, рівноваги, благополуччя, щастя. Як це зробити, знає передусім педагог. Він має навчити цього своїх учнів незалежно від предмета викладання. Навчити ненав'язливо, нетенденційно, мимовільно.

У структурі професійної діяльності будь-якого фахівця, у тому числі і інженера-педагога, виділяють типові функції, які складають її сутність, і типові завдання, які доводиться вирішувати фахівцям. Структурно-функціональний аналіз, виконаний Е. Зеєром, показує, що в діяльності інженера-педагога можна виділити наступні функції:

- навчальна – планомірне формування системи професійних знань, умінь та навичок у студентів, організація їх пізнавальної діяльності з отримання та використання цих знань і умінь;
- виховна – формування особистості учня і професійно значущих якостей;
- розвиваюча – робота над психічним, соціально-психологічним і психофізіологічним розвитком учнів, формування професійно значущих якостей у майбутнього робочого;

– методична – діяльність з проектування педагогічного процесу, опрацювання його технології, забезпечення наочними посібниками, матеріально-технічними засобами та ін;

– виробничо-технічна – організація праці учнів у навчальних майстернях і на виробництві;

– організаторська – планування, контроль, коригування і регулювання як відносин в колективі, так і його діяльності;

– діагностична – отримання інформації про учнів, їх рівень навченості, виховання і розвитку.

Усі вищезазначені функції діяльності інженера-педагога Е. Зеєр розділив на дві групи:

– функції-цілі (навчальна, виховна та розвиваюча);

– функції-операції (методична, виробничо-технічна, організаційна та діагностична).

Відповідно до сучасної концепції розвитку інженерно-педагогічної освіти в Україні перелік професійних функцій фахівця з інженерно-педагогічною освітою включає наступні функції: прогностичну, методичну, навчальну, виховну, контрольно-діагностичну, наукову, організаційну, виробничо-технічну.

Стандартні виробничі функції – проектувальна, організаційна, управлінська, виконавча (навчальна) і технічна - повинні містити в собі типові завдання діяльності, які виконуються фахівцями, як в освіті, так і на виробництві.

З огляду на те, що основне призначення інженера-педагога – освітньо-просвітницька діяльність, велике значення мають також його світоглядні та культурологічні якості. Інженер-педагог повинен вміти вирішувати проблеми і задачі соціальної діяльності.

У діяльності інженера-педагога існує дві основні відносно самостійні і одночасно взаємозалежні види професійної діяльності – педагогічна та інженерна. Інженерна діяльність інженерів-педагогів передбачає роботу,

пов'язану з виробництвом продукції і послуг, та включає в себе функції проектування, організації виробництва, експлуатації технічних пристроїв. Тому при підготовці фахівців до інженерної діяльності в якості об'єкта вивчення виступають техніка та технологія, а функціональна структура їх діяльності визначається як проектування, організація, управління, дослідження і технічне здійснення інженерних розробок в тій чи іншій області техніки і технології.

У процесі підготовки до педагогічної діяльності в якості об'єкта вивчення виступає навчальний процес, а функціональна структура фахівця включає такі елементи як аналіз, проектування педагогічної діяльності, реалізація дидактичного проекту в педагогічному процесі, управління ним, контроль і корекція.

Разом із тим, підготовка інженерів-педагогів здійснюється в рамках єдиного навчального процесу в системі інженерно-педагогічної освіти. Основна умова існування і оптимального функціонування будь-якої системи полягає в забезпеченні її цілісності за рахунок взаємодії компонентів. Тому освіта інженерів-педагогів повинна становити єдину систему, кожна з підсистем якої включає обидва компонента освіти: педагогічний та інженерний. Таким чином, при підготовці інженерів-педагогів необхідно забезпечити тісну взаємодію зазначених компонентів їх освіти.

Специфіку такої взаємодії можна охарактеризувати, застосовуючи принцип подвійного входження базисних компонентів системи в її структуру, сформульований В. Ледньовим. Сутність цього принципу полягає в тому, що «кожен з базисних компонентів будь-якої підсистеми змісту освіти входить в його загальну структуру двояко:

- по-перше, в якості «наскрізною» лінії по відношенню до зовнішніх (апикальних) структурних компонентів;
- по-друге, виступає в якості одного з апикальних, явно виражених компонентів».

У посібнику «Педагогічні аспекти викладання інженерних дисциплін» рішення цієї проблеми сформульовано таким чином:

– інженерні дисципліни впроваджуються в психолого-педагогічну підготовку таким чином, що предмет навчальної діяльності в дисциплінах психолого-педагогічного циклу є не тільки область наукового знання цих дисциплін, а й професійна технічна та технологічна діяльність. Наприклад, студенти вивчають не тільки загальні принципи, методику дидактичного проектування і технологію навчального процесу, а й розробляють дидактичні проекти викладання конкретних загальноінженерних і спеціальних інженерних дисциплін;

– психолого-педагогічна підготовка впроваджується у підготовку інженерів-педагогів так, що діяльність формування інженерної підготовки сама є психолого-педагогічною. Якщо при підготовці інженерів методика дидактичного проектування, технологія і організація навчального процесу є тільки засобами навчання, то при підготовці інженерів-педагогів це не тільки засіб, а й одна із основоположних частин підготовки, яка повинна відображатися у змісті навчальних дисциплін.

Реалізація описаного підходу може дуже вплинути на якість підготовки фахівців.

Оптимальні шляхи здійснення інженерно-педагогічної освіти, зумовлені його специфікою, в порівнянні з підготовкою педагогічних кадрів для загальноосвітньої школи. Зокрема, основна особливість інженерно-педагогічної освіти полягає в тому, що, на відміну від студента педагогічного ЗВО, який готується до викладання одного (рідше - двох) навчальних предметів, студент інженерно-педагогічного факультету готується до викладання декількох предметів.

Слід враховувати, що частина випускників займаються не педагогічною діяльністю, а працюють за профілем інженерної підготовки. Виходячи з цього, В. Ледньов робить важливі висновки про те, що «випускники таких факультетів повинні бути підготовлені в спеціально-технологічному

відношенні не гірше, а можливо, і краще, в порівнянні з випускниками відповідних базових технологічних факультетів. Отже, психолого-педагогічну підготовку небажано давати за рахунок базової технологічної». З цієї причини обсяг психолого-педагогічної підготовки інженера-педагога поступається тим же показникам в педагогічних ЗВО. Для того щоб не втратити в якості, психолого-педагогічну підготовку доводиться інтенсифікувати.

У процесі професійної діяльності інженеру-педагогу доводиться вирішувати різні нестандартні завдання. Беручи до уваги зазначену специфіку діяльності, відзначимо, що інженерно-педагогічна освіта неможлива без розвитку творчих здібностей та формування творчих умінь у майбутніх фахівців. Творчі вміння забезпечують рішення творчих завдань в інженерній та педагогічній галузях професійної діяльності інженера-педагога.

Творчі здібності та вміння базуються, перш за все, на розумовій діяльності, уяві, прояві інтуїції, фантазії і іншому. Як зазначає О. Кириченко, формування творчих умінь може здійснюватися тільки у творчій діяльності студентів шляхом вирішення творчих завдань, а також шляхом введення творчих ситуацій в навчальний процес.

Таким чином, креативний компонент є важливою і невід'ємною частиною професійної підготовки інженера-педагога. Інженерно-педагогічні кадри є визначальним фактором функціонування і розвитку професійної освіти, тому підготовка їх відповідно до сучасних вимог – відповідальне завдання, що стоїть перед інженерно-педагогічною освітою. Для вирішення цього завдання інженерно-педагогічна освіта як специфічна галузь освіти має достатній потенціал, який забезпечується комплексним його характером. У концептуальних положеннях розвитку інженерно-педагогічної освіти зазначено, що система є унікальною за своєю суттю і дає можливість сформувати такого гармонійно розвиненого фахівця, який об'єднує в собі інженерно-педагогічні вміння вирішувати технічні завдання, системно мислити, проектувати технічні об'єкти, розбиратися в питаннях економіки, охорони праці певної галузі та вміння працювати з людьми, організовувати

навчальний процес у професійному навчальному закладі, виховувати молодь, бути керівником і вихователем. Сьогодні Європейські країни йдуть шляхом обов'язкової педагогічної освіти викладачів не тільки гуманітарних, але й технічних дисциплін. В інженерно-педагогічній освіті це закладено від початку.

Дана галузь освіти забезпечує гнучку кваліфікацію, що підвищує адаптивність фахівця до соціальних умов, мобільність на ринку праці, варіативність професійної діяльності. Однак практична реалізація потенціалу інженерно-педагогічної освіти можлива за умови правильної, а також логічної організації.

До основних принципів правильної та логічної побудови даної галузі освіти, можна віднести наступні принципи:

- інженерно-педагогічна освіта має мати ступінчасту структуру та забезпечувати безперервну підготовку кадрів, яка включає всі освітньо-кваліфікаційні рівні;
- навчальні плани підготовки фахівців різного рівня повинні відповідати стандартам освіти і бути узгодженими, що дасть можливість здійснювати безперервну підготовку фахівців;
- профілі інженерно-педагогічних спеціальностей повинні охоплювати реально існуюче коло робітничих професій;
- підготовка інженерно-педагогічних кадрів повинна базуватися на зв'язку законів розвитку галузі та педагогічної науки;
- повинна бути досягнута інтеграція технічного та гуманітарного знання.

Основними джерелами відтворення інженерно-педагогічних кадрів для системи професійної освіти є інженерно-педагогічні ЗВО, спеціалізовані факультети технічних, педагогічних та аграрних університетів, професійно-педагогічні технікуми та коледжі. Сьогодні в Україні в системі інженерно-педагогічної освіти функціонує 12 спеціалізованих вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації та 17 спеціалізованих факультетів у складі технічних,

педагогічних, аграрних ЗВО III-IV рівнів акредитації. Вони здійснюють підготовку інженерно-педагогічних кадрів різної кваліфікації за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями на основі галузевих стандартів вищої освіти. Згідно з чинним законодавством в галузі освіти при підготовці таких фахівців визначена як «Педагогічна освіта», напрям підготовки (спеціальність) – «Професійна освіта» (за профілем).

Попова Н.В.,

*канд. філос. наук, доцент кафедри теоретичної і
практичної філософії імені професора Й.Б. Шада,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,*

Україна, м. Харків

Артеменко Я.І.,

*канд. філос. наук, доцент кафедри філософії та соціології
Національний фармацевтичний університет
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,*

Україна, м. Харків

МЕТАФОРИКА ЯК ПРАКТИКА ОСМИСЛЕННЯ РЕАЛЬНОСТІ

Модель риторичної взаємодії можна схематично зобразити так: у слухача є питання (потреба оратора висловитися може бути майстерно представлена аудиторії як її власна потреба в запитуванні), а оратор особливим чином пояснює наше важливе питання, роблячи відповідь «гранично зрозумілим». Тим самим ритор знімає зі слухача тягар коливачь і невизначеності. Метафорика робить повідомлення більш зрозумілим, але іноді зменшує частку критичного мислення слухача, впливає на порозуміння. Щоб порозумітися з Іншим, нам необхідно загальне поле. Це поле може дати метафорика. Пуанкаре казав, що величезний прорив може здійснити навіть одне слово, бо достатньо винайти метафору, і слово стане творцем. Факт